

DISPUTATIO INAUGURALIS,
DE
CONVENTIONIBUS
IMPERFECTIS,

1715, 12
16

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. GVILIELMO HENRICO
DVCE SAXONIÆ, IVLIÆ, CLIVIÆ, MONTIVM, ANGARIÆ
ET GVESTPHALIÆ, &c.

PRÆSIDE
DN. IO. CHRISTIANO SCHRÖTERO,
ANTECESSORE IN HAC SALANA, NEC NON FACVLT. IVRID. SCABI-
NAT. ET CVRIÆ PROVINCIALIS ASSESSORE GRAVISSIMO, IAM
TEMPORIS DECANO SPECTATISSIMO,

PATRONO SVO QVOVIS HONORIS CVLTV
DEVENERANDO
PRO IMPETRANDIS SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS & PRIVILEGIIS
RECTE SENTIENTIVM IVDICIO & BENIGNÆ ERVDI-
TORVM CENSVRÆ

EA QVA CONDECET SVBMISSA RATIONE EXPONIT
FRIDERICVS CHRISTOPHORVS LIPPRANDVS,
INFERIORI TREBRA THVRINGVS.

AD DIEM MAII ANNO MDCCXV.
HORIS CONSVETIS ANTE ET POMERIDIANIS.

IENÆ,
TYPIS WERTHERIANIS.

GENEROSO DOMINO,
DOMINO,
DIETERICO LEBRECHTO
à **BODENHAVSEN,**

DYNASTÆ in Niedertröbra/

PATRONO MEO GRATIOSO

HANC OPELLAM

SVBMISSE

D. D. D.

VT ET

PRÆNOBILISSIMO ATQVE EXPERIEN-
TISSIMO DOMINO,
DN. HENRICO ELIÆ
HVNDERTMARCKIO,
MEDICÆ ARTIS DOCTORI FAMIGERA-
TISSIMO, CIVITATIS & PROVINCIÆ ZI-
ZENSIS PHYSICO ORDINARIO,
AGNATO MEO HONORATISSIMO
OFFICIOSE
D. D. D.

GENEROSE DOMINE,

VIR PRÆNOBILISSIME ATQVE EX-
PERIENTISSIME

Singularis utriusque Vestrum in studia
& artes liberales ardor & propensio
quo nihil potius antiquiusue habetis,
allexit me, ut hanc pro tenui ingenii
modulo elaboratam & publici Iuris factam disser-
tationem Vestris clarioribus nominibus inscribe-
rem sacramque esse unice optarem, nullus hac le-
ge dubitans, quin ita hac opella erudito orbi illu-
strior redderetur. Cum enim bene scirem Vos ab
ineunte atate primisque statim incunabulis rei lit-
terariae doctrina & studiis elegantioribus omnem
navasse operam, adeo, ut Tu, Generose Domine

(3

non

non tantum in Academiis Regiis Germanicis, Lipsiensi videlicet & Vitebergensi omnem Iuris & Scientiarum studio laudem consecutus, sed etiam apud externos Transalpinos in illo mundi Tempe scilicet Italia & Gallia, (spreta itinerum molestia & discrimine, quibus iter faciens semper expositus est) tantam penum litterariam doctrinarum, linguarum, elegantiarum, & morum suppellectilem acquisueris, ut quilibet, qui Te nouit elegantiora studia Tua & raram humanitatem in conuersatione cum eruditis admiretur. Et quis est, qui nesciat, quanto Tu, Pranobilissime atque experientissime Vir, ardore & amore erga artem Medicam, omnem moueris lapidem, siquidem non in his terris solum, sed etiam in remotioribus ditionibus in confederatis Prouinciis, ut & in terris Amplissimorum Ordinum Generalium, ut vocant, statuum apud Batavos tam rarorum in re Medica arcanorum indefesso studio, meditatione & conuersatione Illustrium Virorum precipue Celeberrimi ꝛ ꝛ ꝛ Heinsii compos factus sis, ut in curatione morborum eorumque periculorum in certo genere

¶

Et respectu vix Tui similem habeas. Ex
 quo fit uti inter omnes, qui Te norunt con-
 stat, ut Te Dania, Ungaria ipsaque Gallia in
 certo morbi genere consulat Tuisque medica-
 mentis, Tuque singulari Et rariori medendi
 methodo utatur. Sed quid opus est, soli ac-
 cendere candelam, diuitiis Croesi addere terun-
 cium, cum Vestra eruditio morumque probitas
 per se satis suos gloria diffundat radios. Hinc
 quo doctiores estis eo humaniores eritis in su-
 scipienda mea dissertatione Et spero fore, ut
 eo benignius mea audacia gratiam sitis factu-
 ri, cum studiorum audiatis Magni Macena-
 tes, Et toti semper in studiis detineamini,
 quid igitur mirum si studia querunt suos pro-
 motores eorumque clientela se subiiciunt.
 Suscipite igitur serena fronte has plagulas Et
 porro, uti coepistis, studiis meis fauete. Quod
 reliqui est, DEUM Ter Opt. Max. deuote
 veneror Et adoro, ut Te, Generose Vir, una
 cum Generosa, Et Delectissima Costa, sua-
 uissimisque pignoribus Tuis quam diutissime
 in splendorem Bodenbusiaca Et Addeptica do-
 mus superesse clementissime jubeat. Te vero

Præ

SS (o) SE

*Prænobilissime atque usu præstantissime Vir
in solatium Tuorum, refrigerium morbo la-
borantium imo, ut ita loquar, in odium mor-
tis ad Galeni usque vitæ metam sanum & so-
spitem conseruare velit; Ego vero sum,*

VV. GENEROSITAT.

ET PRÆNOBIL.

D. E. Mus. IENÆ D. MAT ANNO 222
Dionys. MDCCXV.

SVBIECTVS

OFFICIOSVS CLIENS,

FRIDER. CHRISTOPH. LIPPRANDVS:

§ I.

IN Principio tractationis nostræ hoc præcipue peragendum erit, ut quid illud sit, de quo differere constituimus, planum existat: ne incerti vagemur, aliisque difficultatibus ansam nosmet ipsi præbeamus. Igitur dicendum *Conventionem* nobis heic nihil aliud esse quam pactum, quo ex diversis animi motibus duo vel plures in unum dandum vel faciendum consentiunt, i. e. in unam sententiam decurrunt, secundum tradita Ulpiani in l. 1. §. 3. ff. de Pactis. Vinn. de Pact. C. 1. §. 3. E- quidem nos non fugit in l. 46. §. 4. C. de Episcop. & Cleric. eadem hac Conventionis voce admonitionem extrajudicalem notari. Ger. Noodt. de favor. & usur. L. III. C. IX. p. m. 317. & convenire idem quandoque esse ac in ius vocare, l. 45. ff. de R. V. add. Codex Fabrianus L. IV. Tit. X. Def. V. Carpz. P. III. C. XV. def. LII. n. 5. iure Feudali Saxon. expectationem sive expectativam, quam quis in feudo habet, conventionem dici, veluti annotavit DuFresne *Gloss. ad autor. med. & infim. Latin. voce. Conventio.* Sed has quidem

A

acce-

ceptiones, rem præsentem nihil attinentes, indicasse
sufficiat.

§. II.

Præterea rubrum dissertationis nostræ exhibet no-
tionem *imperfectis*. Quemadmodum autem vulgo
perfectum dicitur, quod omnibus numeris & partibus
absolutum & fini, quem agens intendit, producendo ido-
neum conspicitur. Huc illud Socratis *apud Tullium de*
Orator. L. 1. perfectum opus esse, dicentis: si quis satis ef-
set concitatus cohortatione sua ad studium cognoscendæ
percipiendæque virtutis *vid. l. 1. ff. de O. I. Arnold. Gen-*
linx. Metaph. peripat. p. 2. §. 2. Ita ubi nonnullorum re-
quisitorum defectus deprehenditur, simulque propositus
finis ea tenus impeditur, hoc imperfecti appellatione indi-
gitare solemus. Quo sensu testamentum non absolutum
in l. 23. ff. de Legat. III. imperfectum audit, neque ex eo-
dem legata capi possunt. Ita quoque Maximilianus I.
in der Ordnung der Notarien zu Eöln/ Anno 1512.
aufgericht. §. II. diserte constituit: daß ehe die Schrift
vollkommentlich gefertiget und von denen Partheyen
für vollkommen und erfüllet geacht/der Contract nicht
für vollkommen und fräfftig gehalten werde.

§. III.

Enim vero ut distinctim procedamus, necessum
plane videtur hoc loco diversæ acceptioni vocis, aut quot
modis quid in Iure imperfectum dicatur, advertere ani-
mum. Sane actum imperfectum subinde pro nullo po-
ni, non dubitare sinunt clara legum verba *l. 9. pr. ff. de*
Contrab. Empt. Ubi, quæ modo dicebatur emptio imperfe-
cta,

cta, mox nulla vocatur, add. *l. 35. §. 1. ff. d. t.* aliaque plures, laudatæ Briffonio *de verb. signif. Lib. IX.* Nonnunquam perfectus contractus, quia complemento suo destituitur, res imperfecta audit. Talis est stipulatio, quam numeratio nondum secuta, cuius meminit Ulpianus *in l. 9. §. 3. ff. Quod met. causf.* ad quam conferis Anton, Fabri *Rationalia.* add. *L. B. de Lyncker Anal. ad B. Struv. S. I. C. Tit. de estim. Action. p. 230.* Vtrasque tamen has notationes a nostra tractatione removendas esse propterea, monemus, ut eorum, quæ sequentur, sententia certior evadere possit.

§. IV.

Quæ dicta sunt, commonstrant, per *CONVENTIO-NE IMPERFECTAS* nos designare pacta quævis & Contractus, quorum celebrandorum factum quidem est legitimum initium, sed quæ, deficiente quodam vel Gentium vel Civili Iure ad perfectionem negotii necessario requisito, ordinario effectû destituuntur; nisi perficiantur plenius atque supplemento ulteriori robur ac vim accipiant: ad hoc ipsum vero aut quantum fieri interest, exigendum partes contrahentes ex legitimo initio jus habere censentur.

§. V.

Pacta alia publica sunt alia privata, quædam legitima, quædam Iuris Gentium, hæc vel nuda vel non nuda; ut alias distinctiones taceamus: neque enim ex aliorum scriptis multa hic congerere lubet. Qui plura de istis scire cupit, adeat Arnoldum Vinnium peculiari tractatu singula ex professo exponentem, nec non Francisci Man-

tica *Lucubrationes Vaticanas de tacitis & ambiguis conventionibus*, qui declarat inter cetera, quae substantialia naturalia & accidentalia Contractuum sint. De Divisionibus Contractuum etiam luculenter egit Petrus Nicolaus Mozzius *Tr. de Contract. art. 4. p. m. 14. & seqq.* Ex recentioribus huc referendus Ioh. Georg. Fleck *iur. in biblioth. Civil. Lib. III. tit. 1.* it. Gerard. Noodt libro singulari *ad Edict. Prat. de pact. & transact.* Quotquot autem Conventionum species constituuntur omnes sub generali voce in complexu spectatos hic intelligimus *juxta l. 1. §. 3. ff. de pact.*

§. VI.

Requirimus ut Conventio saltem habuerit Initium iustum, tam quoad mutuum agentium voluntatem, qui ad contrahendum sint habiles: quam quoad res & facta de quibus pacisci liceat. Nā deficiente vel voluntate vel facultate conveniendi, ne ulla quidem particula, quae nomen Conventionis mereatur, adesse deprehenditur: *per l. 3. ff. de O. & A. vid. Mantica Tom. 1. L. 1. Tit. XII.* Porro ubi de facto impossibili vel re in commercio non existente vel plane incerta quidam cogitarunt, eo ipso nihil omnino egisse censentur. *Lauterbach. Coll. th. pr. 1. de pact. §. 35. seqq. ejusd. disp. de contractibus in gen. §. 26. seqq. Ioh. Gœdd. de contrab. & commit. stip. c. VI. conclus. II. Henr. Cocceii hypomnem. Iur. ad tit. Inst. de E. V. n. 3.* Cujus autem rei nulla pars existit, illa quidem non imperfecta, sed nulla omnino est, neque de eadem quicquam praedicare ratio permittit. Imperfectum quippe in quolibet rerum genere, quamvis non illud ipsum sit ad quod comparatur; ad minimum tamen ipsius pars esse debet: pro-
ut

ut recte philosophatur Io. Fridem. Schneider, in *Diss. de obl. ex Testamento imperfecto C. 1. §. 11. in fin.* Unde quæ inter conventionem nullam & imperfectam differentia intercedit, patescit.

§. VII.

Iure naturali, ut conventio perfecta dici possit, hoc maxime requiritur; ut consensus mutuus, tam ratione intellectus quam voluntatis rite constitutus, evidentibus signis, promissionem acceptionemque spectantibus, sufficienter sit significatus: Grot. *de I. B. & P. L. II. C. IV. §. 3.* de re in nostris viribus existente, Illustr. Thomaf. *Jprud. diu. L. II. C. VII. n. 78.* Eo quidem modo, ut validitas promissionis, puta obligatio ad eandem præcise implendam, nec non jus ad promissa exigenda statim sequatur; siue ipsi promittamus, siue per alios homines quos velut internuncios voluntatis nostræ & interpretes esse voluimus Thom. *loc. cit. §. 98. & §. 114. seq.* Ast ubi de re, circa quam conventio versari debet, plenius adhuc informari cupimus, vel voluntas de quibusdam negotii partibus utrinque ad perficiendum nondum plene declarata, vel denique si persona intermedia promissum meum ad stipulatorem nondum detulit, *vid.* Henr. Ernest. Kestneri *Ius Nat. & Gent. Cap. V.* Puffend. *ibidem* laudatus *de I. N. & G. passim*, omnibus istis casibus conventio dicenda erit Iure Gentium imperfecta.

§. VIII.

Sed & leges Civiles circa modum & rationem transferendorū in alios bonorū & formam conventionum lata,

ceu altera perfectionis norma hic adlegendæ. Licet enim omnia Iuris Gentium requisita probe observaveris, si formâ a legibus civilibus præscriptam neglexeris, quod ita agitur, qua tale nullo effectu gaudebit. *l. 1. §. 2. ff. de V. O. vid. Puffend. de O. H. & C. Lib. II. C. XII. §. 7. & C. XV. §. 2. Mantica l. c. n. 51.* Vnde hoc consecrarium elicimus: quam diu conventioni, quæ jure Civili certam formam præscriptam habet, solennitatis pars deest; tamdiu habenda erit pro imperfecta. Ais, id hodie gratis asseritur, dum omne pactum actionem jam producat, *B. Stryck. V.M.T. de Pact. §. 1. Thomaf. not. ad ff. pag. 61.* neque ob defectum formæ legitimæ imperfectum aut invalidum dici possit. Respond. non quærimus, an ullo modo talis conuertio hodie valeat? sed an qua talis considerata, legitima sua forma destituta, perfecta subsistat? Hoc vero plane negandum esse existimamus, moti *l. 27. ff. de Mort. caus. Donat.* ubi, si mortis causa donatur, ita ut nullo casu revocetur, valet quidem, non vero tanquam donatio mortis causa, sed tanquam inter vivos, *Mantic. l. c. n. 22.* Pari ratione hodiernum aliud est valere tanquam pactum nudum, aliud vero solennis conventionis partes explere. Certum quippe est, si quid contra formam præscriptam fit, idem aut nullum esse, aut in aliam speciem transire; saltem quoad ejusmodi quid desideratur, recte Iure civili imperfectum dici.

§. IX.

Ordinarius conventionum effectus est translatio iuris de uno in alterum, necessarium vinculum ad dandum quid vel faciendum progenerans, in specie si pactum liberatorium fuerit, obligationem dissolvens *Lauterbach. Colleg.*

leg. Th. Pract. iii. de pact. §. LXIV. Richter. de Contract. Disp. l. 1. ib. 1. Lit. C. Ita quidem, ut, nisi sponte partes velint, ope actionis ad præstanda, quæ semel placuerunt, adigan-
 tur. Bachou. ab Echt ad *iii. de pact. p. 652.* vbi de effectu pactorum ex Iure Gentium & Civili plura offendes. Ast cum in producenda ista obligatione non quid antea dictum vel factum sit attendatur, sed tantummodo conclusio Bald. ad *l. 8. C. de resc. Vendit.* & quoad istam obligandi vim paria sint non esse contractum & circa eum superesse quid contrahendum *arg. l. 11. in fin. C. de his quib. ut indign.* merito istos effectus imperfectis conventionibus denegamus. Quo quidem respectu, cum pactis, quæ ipso iure nulla sunt; imperfectæ conventiones æquiparari possunt: sed cave ne propterea res diversas invicem confundas, ideo solum quod in tertio, si effectum conventionum ordinarium spectes, conveniant: Sunt enim alia capita in quibus utique multum a se discrepant. Sane Contractus per se nullus confirmari non potest, licet rati-
 habitio subsequatur. *l. 19. ff. de Nouat. l. 3. §. 2. ff. de minor.* adeoque nullius omnino momenti existit. Imperfecta autem conventio ita comparata est, ut ad ea, quæ prius acta fuerunt, siquidem partes integrantes accedant, utique attendendum sit, neque sine omni virtute transmit-
 tenda. Ita in contractu innominato, do, ut facias, licet ad perfectionem suam rei dationem & præstationem facti requiratur, *l. 7. §. 2. ff. de pact.* L. B. de Lyncker in *Analect.* ad *S. I. C. Struv. Tit. de estimat. act. p. 230.* Tamen quotiescunq; ab initio pro data opera indeterminata vel etiam determinata pecunia pro quolibet facto promittitur, nascitur obligatio & actio personalis in factum, ei, qui paratus,

tus est contractum ad implere, ut alter etiam implere cogatur, aut interesse præstet. *conf. Io. Georg Fleckii biblioth. Jur. Civil. L. III. Tit. IV. n. 6.* Nam quæ hac ratione imperfecte gesta fuerunt, vim pacti de contrahendo vel potius de contractu perficiendo obtinent & eatenus obligant ut partes contrahere aut interesse præstare teneantur. *May. P. VII. Dec. 203. Befold. P. 6. Conf. 268. n. 24. Dec. Conf. 340.* Idque ex naturali promissorum obligatione descendere nulli dubitamus, *vid. Grot. de I. B. & P. L. II. C. XII. §. 4. Puffendorff de I. N. & G. Lib. III. c. V. §. 7. & seqq.* Nec in contrarium movemur per tradita Hertii *paræm. Jur. Germ. Lib. I. paræm 8. §. 5. vid. & Henrici Cocceii Dissert. de Iure circa actus imperfectos. sect. III. §. 35.* Diserte quidem Paulus in *l. 30. ff. de R. C. qui pecuniam*, ait, *creditam accepturus spondit Creditori futuro, in potestate habet, ne accipiendo se ei obstringat:* Sed recte Iason & Zasius, adlegante Gothofredo *ibidem Lit. O.* hoc casu, quod Interest, agenti solvendum esse tradiderunt. Certe fidem de perficiendo negotio semel datam temere non esse frangendam pluribus evincit Mantica *de Tac. & ambiguis Contr. Lib. III. T. XVIII. n. 26.* His verbis: *Quod vero attinet ad servandam fidem conventionis, illud etiam adnotandum est, quod si quis promiserit contrahere debet illum contractum, quem consuevit celebrare, l. si fideiussor. §. meminisse de legat. 1. l. si quis stipulatus sit fideiussor. vlt. de V. O.* Et ideo qui promisit fideiubere, quamvis ex hoc solo non sit fere fideiussor, nihil ominus tenetur fideiubere *d. §. meminisse* & qui promisit locare, fidem etiam præstare debet *l. in bonæ fidei. §. si tamen. de eo, quod certo loco, & similiter, qui promisit vendere, promissis stare debet:*

debet: *l. si sterilis §. pen. ff. de A.E. Bar. & alii leg. si eum, qui iniuriam D. si quis caut. Couar, epitom. de spons. cap. 4. n. 1.* neque in dubium venit, quin is qui promisit contrahere, sic debeat contractum celebrare, ut contractus valeat, Bald. *leg. huiusmodi in pr. de leg. 1.* Nam verba cum effectu sunt intelligenda. *l. 1. §. hac verba, quot quisque, in c. qualiter, de pactis. & c. relatum, de clericis non resid.*

§. X.

Iste Conventionum imperfectarum effectus omnino cessat, siquidem primo contrahentibus aliud placuerit: quemadmodum enim toti contractus eo modo retractari possunt, *vid. Ulric. Huber, pralect. ad Inst. Tit. quib. mod. toll. obligat. n. 10.* nullum dubium remanet, quin de singulis eorundem partibus idem pronunciare liceat, *arg. l. 7. §. 6. ff. de Pact.* Ergo annihilabitur actus si post conventionis initium partes, cum eandem perfici nihil interesse videatur, discedunt, neutra parte pactum urgente: quæ sententia est *Mev. P. IV. Dec. 334. & Cephal. Consil. 72. n. 16. Vol. 2.* Deinde si res super qua contractus celebrari cœpit, perierit, nec amplius præstari queat, *l. 23. ff. de V. O. Richt. de Contr. Disp. XIV. §. IIX.* Porro contrahentium altero mortuo, obligatio ex imperfecta conuentione tollitur, *Rich. l. c. §. XIII.* personæ enim cohærebat & in ipsa defuncti persona erat adimplenda nec ad heredem transit. *l. 68. ff. de R. I. l. 25. §. 1. ff. de pact.* add. *Ioh. Goëdd. de contrab. & committend. stipulat. C. IX. n. 184.* Non obstat *l. 9. ff. de probat.* ubi, qui paciscitur non minus de herede suo, quam de se cogitare dicitur: ab ista regula quippe excipiuntur personalia *l. 21.*

B

ff. de

ff. de Us. & habit. l. 8. §. tale legatum ff. de Liberat. legat.
 Porro fictio, qua heredis persona eadem censetur cum
 persona defuncti *l. 24. de V. S.* non facile locum habere
 potest in pactis, in quibus non ius, sed factum versatur *l. 7.*
S. ult. ff. de Curat. furios. Ant. Fabr. *Rational. ad Tit. de*
pacē. l. 25. §. 1. Lit. c. Tandem qualemcunque Conventio-
 nem dolo malo infirmari, sive stricti iuris audiat, sive bo-
 næ f. nec interesse, incidat dolus in contractum, an eadem
 causam præbeat; vult Ger. Noodt *de forma emendandis*
doli mali C. III. sed quid alii hoc loco distinctim tradant
 docebit Bargal *de dol. passim.* add. Barbeyrac. *ad Puffend.*
de I. N. & G. Lib. III. C. VI. §. 8. n. 1. & seqq. Titius in *Lau-*
terb. O MCXLVIII. De errore, quatenus conventionum
 vim ac efficaciam impedit, conferatur Puffend. *l. c. §. 6. &*
seqq. ibidemque Barbeyrac. Plures soluendi & tollendi
 contractus modos, proponit Richt. *l. c.* speciatim vero,
 quomodo singuli contractus deficient, exponit Petrus Ni-
 colaus Mozzius *de contr. passim.*

§. XI.

Est, unde constabit, ad quam usque lineam conven-
 tio sit perducta? Quemadmodum ipse contractus eius-
 que perfectio facti est & probanda *l. 7. §. ult. ff. de Curat.*
furios. Ant. Matthæi *de probat. C. II. n. 10.* ab affirmante,
 idem *C. VIII. add. l. 2. ff. de probat.* ea quidem ratione,
 ut, dum intentionem suam fundat in aliquo actu certa qua-
 litate imbuto, ita quidem, ut cum ea qualitate coniunctus
 actus singularem effectum habeat; non modo ipsum ac-
 tum, sed & qualitatem actus docere teneatur. *C. 31. X. de El.*
in 6 c. 9. X. de prob. Carpz. P. II. C. XI. D. 32. n. 4. Similiter Con-
 uen-

§§ (11) §§

uentionem, quam hic exponimus, imperfectam allegans, legitimum eius initium & quousque contrahentes fuerint progressi, nisi succumbere velit; ut probet, omnino necessum habet. Modos, quibus id fieri queat, fuisse tradit Ant. Matth. *laudato Tr.* ubi non tantum de præsumtionibus & Coniecturis, sed & de testibus instrumentis, iureiurando & confessione elegantissime ratiocinatur. Porro quod dicitur alias: *Videtur agere, qui excipit. l. 1. ff. de Except.* et reus partem actoris consequitur *l. 19. pr. ff. de probat.* Idem hoc loco obseruandum erit, si aduersus præsumptiones; probationesue actoris, fugiens quid excipiat Matth. *l. c. n. 10.* Hanc quippe exceptionem ut probet necesse est, nisi tamen mera negatiua sit. Hartm. Pistor, *q. 22. Berlich. Decis. 174.*

§. XII.

Illustriores conuentionum species sunt, quæ publica ex causa fieri solent; quando nimirum Principes nomine totius societatis, vel cum hoste paciscuntur, pacis induciarumue causa *l. 5. ff. de Pact.* vel cum vicinis fœdera pangunt Conring. *de Rat. stat. §. XLI. Grot. de I. B. & P. L. I. C. III. §. VI. n. 2. & L. II. C. XV. §. 3.* aut contractus celebrant, idem *L. II. C. XIV. §. IX.* aut tandem cum ipsis regni Ordinibus de legibus publicum bonum & salutem concernentibus conueniunt, Puffend. *de I. N. & G. Lib. VII. C. VI. §. XI.*

§. XIII.

Perfecta pax dicitur, qua, propositis utrinque Conditionibus approbatisque, consensu sollemniter declarato,

B 2

ius

ius belli tollitur. Grot. de I. B. & P. Lib. 3. C. 20. §. 1. & 20. Rem declarat antiquissimum illud Instrumentum pacis inter Guntheramnum & Childebertum Reges & Brunichildem Reginam Andelao initæ, cuius initium ita habet: *Cum in Christi nomine præcellentissimi Domini Guntheramnus & Childebertus Reges & gloriosissima Domina Brunichildis Regina Andelaum charitatis studio convenissent, ut omnia, quæ undecunque inter ipsos scandalum poterant generare, pleniori consilio desinirent, id inter eos mediantibus sacerdotibus atque Proceribus, Deo medio, charitatis studio sedit, complacuit atq. convenit, ut quamdiu Deus Omnipotens eos in præsentis seculo superesse voluerit, fidem & charitatem puram & simplicem sibi debeant conservare. vid. Recueil des Traitez de paix Tom. 1. p. 1. b.* Idem aliæ pacificationes ibidem passim conspicuæ confirmant. Quotiesc. autem plena confirmatio pactioni nondum accessit, vel alia requisita necessaria deficiunt, imperfectum quidem erit negotium; attamen id operabitur, ut si complementum denegetur, alteri parti iure Gentium exigendi, quod interest, fas sit: aut si perfectio pacis postea accedat, prius conuentorum omnino ratio habeatur. Exemplum occurrit in Tractatibus Anagninensibus inter Fridericum I. & Alexandrum III. Papam, VVilhelmum Siciliae Regem, nec non confœderatas quasdam Italiae Ciuitates, de quibus vid. Reueil des Traitez de paix Tom. 1. pag. 25. b. ubi egregie ad institutum nostrum facientia Legatorum hæc verba reperiuntur: *Misit (Imperator) ideo nos, cum plenitudine potestatis ad præsentiam vestram postulans instanter, ut verbum illud & pacis, quod in præterito anno fratres vestri secum præsentialiter tractauerunt, & modo pec-*

peccatis ita exigentibus, imperfectum remansit, nunc per vos & assensum nostrum, qui in eo fuerit, auctore Domino, compleatur. Addenda sunt, quæ l. c. sequuntur, unde modus, quo tota res confecta fuit, conspici poterit. Quid nouissimis Tractatibus Rastadiensibus & Badensibus, quibus paci uniuersali complementum accessit, actum fuerit, docere potest, **Historie Rastädischer Friedens-Handlung** elapso proxime anno in hac ipsa Academia typis exscripta. Iungantur varia acta publica, quæ hac occasione prodierunt, eodemque scripto erudito collaudantur. Aliud dicendum, si partes paciscentes ultro a tractatibus recedant, veluti itidem in nuperrimo bello cum Rege Galliarum exemplum habuimus, cum anno 1709. Rex Galliarum ex una & summorum confœderatorum concio ex altera parte ad pacem ineundam Tractatus Gerdrutenburgenses incoarent & ibidem coirent. Verum enim vero, cum non ad causæ conclusionem peruenirent, omnes, quas dicunt, conferentiæ re & correlationes inutiliter erant, quia partes re infecta discesserunt. Hæc forte mouerunt romanos, ut ex illo ipso momento per fictionem Iuris negotium cœptum & adimpletum dicerent, quo res vel factum ad perfectionem consummatam peruenerit, l. 134. s. 1. ff. de V. O.

§. XIV.

Quam diuersæ Indolis & naturæ fœdera sint, explicat. Herm. Conring. *Disp. de fœder.* §. 10. Multiplices eorum leges, solennes circa eadem contrahenda ceremonias, confirmationumque modos, Gentium moribus introductos, ex purissimis antiquitatis fontibus solide de

promit & illustrat Georg Schubart, *Diss. de moribus Gent. circa federa.* Illud saltem ad nostram tractationem referendum, quod dum summa prudentia in omnibus foederibus opus sit, ne sub bona specie ab hominibus fraudulentis decipiamur: ad praescindendas fallacias, maturis deliberationibus, antequam foedera suo solenni modo perficiantur, nonnihil temporis impendendum sit, priusquam plenè consummentur. Sed hoc casu idem Iuris, quod in aliis conuentionibus, locum fortiri, rationis similitudo suadet. Idem quoque Comprobat Liga inter Franciscum I. Galliae & Henricum VIII. Angliae Reges, suadente, hortanteque Leone X. Papa, aduersus Turcas, inita *d. 2. Octobr. ann. C. 1518.* qua Carolum V. Imperatorem, tanquam principaliter contrahentem & confederatum incluserant, ea tamen lege adiecta, ut intraquat. Menses, post notificationem ipsius tractatus sequentes, teneretur per litteras notificatorias & confirmatorias & per oratores sufficientem ad hoc auctoritatem habentes, ad obseruantiam dicti tractatus, semet iuramento corporali super hoc praestando obligare & astringere, ac requirere & rogare dictos Angliae & Franciae Reges, ac eorum utrumque, quatenus pro principaliter contrahente recipiatur & acceptetur, gaudeatque beneficio dicti tractatus, ac si in Conclusionem eiusdem foederis mandatum eiusdem adfuisset. Alioquin autem elapso termino pro comprehenso duntaxat, non autem pro principaliter contrahente haberetur. Nempe hoc negotium respectu Caroli eousque imperfectum erat, dum ipse legi, praescriptae satisfaceret quod postea insecutum *d. 14. Ian. ann. C. 1519.* vid. *Recueil des Traitez de paix, Tom. II. p. 87. & seq.*
S. XV.

§. XV.

Ad conventiones imperfectas inter Regem & regni ordines celebrandas, referri possunt Anglorum Billæ, quæ, licet solenni Ordinum consensu sint compositæ, vim tamen actorum Parlamenti & legum fundamentalium non sortiuntur, nisi Regis accedat consensus. De hoc autem explicando, dum deliberatio instituitur, Billæ manent in statu quo, usque ad proximum congressum. Ast in prorogatione Parlamenti hoc singulare est, ut, siquidem Billæ consensu regio non fuerint confirmatæ, tunc proxima sessione omnes solennitates ad perficiendum repeti debeant. De quibus elegans est tractatio, dans *l'état présent de la grande Bretagne apres son heureuse union, par Guy Miegé. Tom. II. pag. m. 572. & seqq.* In eundem hunc censum in Imperio nostro Romano Germanico referenda sunt *Conclusa statuum vulgo die Reichs Gutachten*/ quæ legali autoritate destituuntur, nisi ad Imperatorem missa fuerint, simulque responsum suum Imperator istis conveniens Directorio Moguntino per principalem Commissarium intimaverit. Nam si uni saltem Collegio accedat, vel a statuum concluso discrepet tamdiu replicando, duplicando, triplicando disceptatur, donec altera pars in alterius sententiam discedat, vel pateat plane, eos deminucem componi non posse, quo casu res indecisam anet. *vid. Kulpis, de placitis ordin. Imper. D. Struv. in Synt. Jur. publ. Diff. XXII. §. 28.* Porro exemplum imperfectæ conventionis in Imperio nostro præbent etiam Tractatus de Capitulatione perpetua, de quibus in compendio legi merentur *Elect. Jur. publ. Tom. II. p. 583. & seqq.*

§. XVI.

Quoniam vero præfens dissertatio ad leges potissimum civiles, quæ priuatorum iura exponunt, respicit. Non incongruum erit, de conuentionibus priuatis, quæ ex causa de re cuiusque privata ac familiari fiunt, Vinn. *de pact. C. IV.* distinctius quædam proponere & quatenus istæ dicantur imperfectæ, quidve leges de iis statuunt, paucis secundum ordinem a Compileribus Iuris nostri seruatum, expendere. Qua occasione non abs re in mentem veniunt tradita Ulpiani in *l. 10. ff. de R. C. Quod si ab initio, cum deponerem, uti tibi, si voles, permisero creditam* (pecuniam) *non esse antequam mota sit, quoniam debitum iri non est certum.* Namque his verbis nihil aliud nisi contractum mutui imperfectum denotari, in propatulo est. Quamuis enim aliud sit credere, aliud deponere, *l. 24. §. 2. ff. de Reb. aut. Ind. possid.* Tamen si, ut tantundem solveretur, postquam nummi depositi fuerunt, placuerit; egreditur res notissimos depositi terminos *l. 24. ff. Depof. vel contr.* Simili ratione ubi depositæ rei fungibilis usus accipienti conceditur, sola hac concessione quidem contractus mutui non perficitur, quia rei nondum translatum est dominium *arg. l. 1. §. 2. l. 52. §. 1. ff. de O. & A.* est tamen depositario ius, contractum mutui, pecuniam utendi causa accipiendo, perficere. Mantica *de tac. & ambig. convent. L. VIII. tit. III. n. 15.* Nec opus, ut alterius partis consensus de nouo accedat. Unde conuentionis imperfectæ, quem supra allegauimus, effectus luculenter elucet; simulque ratio patet, quare in casu, ubi emiturus prædia, pecuniam mutuum desiderauit, eandem vero antequam emisset, mutui nomine suscipere noluisse, si creditor

ditor cui urgente necessitate peregre abeundum apud eundem istam pecuniæ summam depofuerit, periculum recipientis esse, DD, statuunt. *Mantic. l. c. n. 17. & seqq.* Ex eodem fonte fluit, quod si certam pecuniæ summam penes alium depositam in mutuum tertio ita promisi, ut eandem breui manu a depositario meo repetat *l. 15. ff. de R. C.* ille vero acceptationem postea sine causa recuset, interim depositarius desinat esse soluendo, de fide fracta omnino teneatur, *vid. Remer. Tr. de vero ex Iure Rom. statui Germ. attemperato oblig. valore. Sect. II. C. VI. §. 8.* Sed quid si nummi alieni dati fuerint, an & hæc dicenda foret conuentio imperfecta? Resp. Paulus *in l. 2, §. 4. ff. de R. C.* *In mutui datione oportet Dominum esse dantem.* Nec enim de non meo mutuum fieri potest. Propterea conuentio ista omnino nulla erit, nisi sub conditione data sit pecunia, vel dans eiusdem dominium adipiscatur, vel Dominus ratum habeat: his quippe & similibus casibus utilitatis causa receptum esse, ut mutuum, licet ab initio non constiterit, tamen conualescat ex postfacto, annotauit. Gothofred. *ad d. l. lit. B.*

§. XVII.

Commodatum de Iure ciuili Rom. non prius, quam post rem traditam & acceptam, firmam obligationem producit, *l. 52. ff. de O. & A.* nec conuentio de re danda hic sufficit, *Donell. XIV. Comm. Cap. II.* Exinde vero non conficitur, quod istis LL. impune a promissione tali resilire liceat, nec alteri parti ob temeratum pactum, quamuis iure ciuili imperfectum, ullum remedium proditum sit. Nam etsi perfectæ conuentionis efficacia, per ea quæ supra diximus,

C

ximus,

ximus: huic negotio recte denegetur; attamen secundum responsa Papiniani in l. 74. ff. de R. I. non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri: quam æquitatis naturalis regulam ad materiam pactorum Paulus trahit in l. 27. §. 4. in fin. ff. de pact. ante omnia, inquit: *animadvertendum est, ne conuentio in alia re facta, aut cum alia persona, in alia re, aliaue persona noceat.* Ego quidem, saluo aliorum iudicio, asserere nullus dubito; quin, si in commodato contrahendo promissor ante traditionem a promissione sua recedat, ille vero cui facta, damnum inde emergens ex hac denegatione in re familiari rite probarit, ad idem refarciendum, contractum perficiendo aut interesse præstando, per leges romanas utique conueniri possit.

§. XVIII.

Hoc loco & illud obseruari meretur, quod Ulpian. in l. 14. ff. Commodati vel contra. pronunciat: *Si seruus meus rem meam tibi scienti, nolle me tibi commodari, commodaverit, & commodati & furti nascitur actio & præterea condictio ex causa furtiua.* Insigne quippe conuentionis imperfectæ exemplum cum suo effectu in hac lege nobis exhibetur; siquidem ponamus casum, quo dominus rei, se invito per seruum tertio commodatæ, actionem commodati instituit: tunc enim, quia in actu isto serui se fundat, eundem ratificat per l. 66. in fin. ff. de fideiuss. unde accedens iam ad rei traditionem, a seruo factam, plenus domini consensus negotium perficit, ut ordinaria contractus commodati vis, producendæ actionis in foro civili exinde oriatur.

§. XIX.

Notante Schneidvino ad §. 3. 1. quib. mod. re con-
 trah. obl. contractus depositi non celebratur, nisi res
 actualiter custodienda tradatur. Quare & hic contra-
 ctus ante traditionem erit imperfectus, nec tamen nullus.
 Namque si promissisti mihi iter faciendi custodiam, in re-
 bus meis, quas post septimanam demum transmittere po-
 tero, nisi elapso tempore easdem per seruos meos tibi
 oblatas recipias, ex pacto ad præstandum interesse mihi
 teneri, ideo maxime videris, quia tua promissione fecisti,
 ne diligentiori & magis fideli amico istam curam commit-
 terem arg. §. 1. in f. ff. de Obl. que quas. ex Contr. idq; naturali
 iuri conuenit: ex huius enim præcepto, de non lædendo;
 hoc consequitur, ut si cui abs aliquo læsio sit illata, dam-
 numque datum ullo modo, qui ipsi recte potest imputari,
 id quantum eius fieri potest, ab eodem farciatur, Puffend.
 de I. N. & G. Lib. III. c. 1. §. 2. ibidemq; Barbeyrac. n. 1. E-
 quidem obstare videntur dicta Lauterbachii in Colleg. b.
 pr. ad tit. Deposit. vel contr. §. VII. in fin. Nuda conuentio
 de re custodienda, sine rei traditione ad hunc contractum
 non sufficit, & qui sine rei acceptance se rei custodiam suc-
 cepturum, promittit, depositi non tenetur neque ex hoc pa-
 cto de deposito contrahendo, efficaciter obligatur. Respon-
 demus enim, promittentem istum de iure Rom. cum ef-
 fectu quidem tanquam depositarium non obligari, inte-
 rim si voluntatem suam in alterius præiudicium mutaue-
 rit, dolose egisse videtur: vnde generalis illa de dolo
 actio, quam Prætor Edicto suo proponit, ut dolus omni-
 modo & omni casu vindicetur, si alia actio nulla sit, cu-
 ius auxilio indemnitati eius qui deceptus fuit, consulatur:

hic locum foritur, confer sis Ant. Fabr. *Rational. ad tit. ff. de dolo malo l. 2. §. 1. Lit. d.*

§. XX.

Occasione *l. 1. pr. ff. de pign. action.* Ubi Ulpianus ait, *pignus contrahitur non sola traditione, sed etiam nuda conuentione, etsi non traditum sit. §. 1. ff. de pign. & hypoth.* quæ hoc Marciani effatum complectitur: *Inter pignus & hypothecam tantum nominis sonus differt.* disputant DD. An pignus solo consensu contrahi possit? an vero secundum §. ult. *l. quib. mod. re contrah. obl.* contractibus realibus accenseri debeat? Quam disputationem exponit Richter. *de Contract. Disp. VI. §. II. Lit. C. p. 137. seqq.* qui notata terminorum propria acceptance resolutaque obstantium textuum difficultate, ultimam quæstionem affirmandam esse, solidis LL. rationibus comprobatur. add. D. Ludovici Doctr. Pand. *Tit. de pign. act. §. 11.* Exinde consequitur: priusquam debitor Creditori rem cuius possessione de credito ille securus esse possit, tradiderit, pignus proprie ita dictum *l. 9. §. 2. ff. de pign. act.* non posse dici perfectum. Tali defectu laborat pignus in aliena re constitutum, domino ignorante, nulla quippe exinde securitas nascitur; Ita rescribentibus Dioclet. & Max. A. A. *in l. 6. C. si alien. res pignori data sit.* Quæ (Mater) *prædium in filios a se titulo donationis translatum creditori suo dat pignori: se magis contrario pignoratitio obligat iudicio, quam quicquam dominis noceat: cum Seruiana etiam actio declaret euidenter, iure pignoris teneri non posse, nisi quæ obligantis in bonis fuerint: & per alium rem alienam inuito domino pignori obligari non posse, certissimum est.* add. Manz. *ad Inst. Tit. quib. mod. re contrah.*

trab. obl. §. 4. n. 3. Ast ubi ratihabitio Domini postea accedit, per hoc supplementum, quæ hætenus imperfecta de pignore conuentio fuit, nunc demum perficitur, secundum notata Marcian. in l. 16. §. 1. ff. de pign. & hypoth. & conualescit l. 20. pr. ff. de pign. act. Hoc vero si non fiat, ex nostris principiis debitor rem alienam vel alii pignoratam, vel in publicum obligatam oppignorans, saltem tenetur ad interesse creditori præstandum quod etiam vult Paulus in l. 16. §. 1. ff. eodem & ibi Gothofredus *Lit. b.*

§. XXI,

Solennitates Romanorum, quæ verborum Obligationes comitabantur, nostris temporibus in destuetudinem abiisse, demonstrauit D. Laur. Andr. Hamberger, in *Dissert. de non usu stipulat. usque pactor. in for. Germ.* Mihi ex vastissimo hoc Romani iuris campo vel unicum deliberrare flosculum allubescit, quo meam tractationem exornare visum est. Decerpsi eundem ex l. 134. ff. de V. O. ubi in §. 1. Paulus respondit: *Plerumque ea, quæ præfationibus conuenisse concipiuntur, etiam in stipulationibus repetita creduntur, & in §. 3. ibid. Quotiens pluribus specialiter actis, stipulatio una omnibus subiicitur, quamuis una interrogatio & responsum unum subiiciatur, tamen perinde haberi, ac si singula species in stipulationem deductæ fuissent.* Sane, qui stipulandi animo congregiuntur, utriusque loqui debent & ipsi verba proferre, stipulator interrogando promissor respondendo l. 1. pr. ff. de V. O. add. Goed. de *Contrab. & commit. stipul. cap. 3. Concl. X. n. 185.* & secundum Ulpianum in *alleg. l. 1. §. 2.* qui responsioni sine verbis annuit, nec ciuilitè nec naturaliter obligatur; quod hic

de naturali obligatione dicitur non aliter admittendum
 censemus, quam si alterius partis silentium non obstante
 nullo isto consensum excludat. Hoc vero tunc fieri DD. au-
 tumant, ubi non paciscendi, sed stipulandi animus fuit, Go-
 thofred. *ad. d. l. l. p.* Cuiac. *ibid.* quo de facili quidem
 fuerit iudicare in iis, qui præter hominum morem, velut
 ex Galeno refert Gotofred. *l. c.* caput inclinantes dissen-
 tiunt. Sed maior difficultas oritur, si nutum pro volun-
 tatis significatione accipiamus, quo sensu venit in *l. 65. §. 3.*
ff. ad Sc. 1. Trebell. l. 52. §. fin. ff. de O. & A. Namque hoc
 casu, quia duorum in idem placitum consensus luculenter
 apparet, licet negotium pro solemnī stipulatione haberi
 nequeat, valebit tamen, ut potest nempe tanquam pactum
 nudum, vid. *l. 1. §. 2. & 3. ff. de pact.* Amplius notandum,
 quod, velut secundum supra tradita, depositi contractus
 voluntate partium in mutuum commutari potest; simili-
 ter nihil impedimento sit, quo minus stipulatio in nudum
 pactum, si contrahentes id serio velint conuerti queat.
 Sed hæc in transitu dicta commonstrant, adscriptas præ-
 fationes atque acta, stipulationem antecedentia ad ean-
 dem tamen relata, de quibus Paulus loquitur, conuen-
 tionibus imperfectis recte accenseri: earundem verò
 effectum esse, ut si perficiantur plenius prius imperfecte
 acta vim recipiant absolutam; idemque vltius in *l. 4. §.*
3. ff. de pact. ita declaratur: *cum conuenisset, ut, donec*
usura soluerentur, fors non peteretur & stipulatio pure con-
cepta fuisset; Conditionem inesse stipulationi atque si hoc
expressum fuisset, Consentit l. 20. ff. de edil. Edict. Si ve-
ro ante venationis tempus dictum intercesserit deinde post
aliquot dies interposita fuit stipulatio, Cælius Sabinus scri-
bit,

bit, ex priori causa, qua cepit statim, ut venit, id mancipium, eo nomine posse agere. (ita secundum Budæum huius legis constructio ponenda, non ut vulgo) Sed & si hoc inter contrahentes actum, ut duo rei constituantur, licet prior ante respondeat, posterior ex Intervallo, attamen pristina obligatio durat & sequens eidem accedit per l. 3. pr. ff. de duob. reis constit. si nimirum eidem stipulanti promittant ambo, alias, si prius Titio sponderit, deinde alio interrogante spondeat, alia atque alia erit stipulatio vid. Pr. Inst. de duob. reis stipul. & promitt.

§. XXII.

Diuersum obtinet in stipulatione, ratione rei promissa nulla, puta si promittatur res vel lege vel natura impossibilis. Hæc est, si quis rem, quæ in rerum natura non est, neque actu neque potentia existere potest, in conventionem deducit alterique promittit, veluti si quis promitteret Stichum vel Pamphilum qui mortuus esset, quem viuere credebat aut Chimeram, hypdocentaurum *σίδη-εβζυλον* &c. quæ per rei naturam esse non possunt; tunc eiusmodi promissio & stipulatio inutilis & ipso iure nulla esset §. 1. *Inst. de inst. stipulat.* vel ita promitteret, dabo centum si digito cædum attigeris, quia impossibile hoc ad effectum perducere, impossibile autem nulla obligatio l. 185. ff. de R. I. nulliusque momenti §. 1. d. §. 1. Illa vero dicitur, quæ lege interdicta, lædit pietatem, existimationem verecundiam, & ut generaliter dixerim contra bonos mores est; qualia nec facere non posse credendum est l. 15. ff. de *Condit. inst.* Idem dicendum, si stipulatio incipiat ab eiusmodi origine, unde
in

incipere non potest, veluti si flagitii faciendi causa concepta sit stipulatio, ab initio non valet, docente Papi-
niano in *l. 123. ff. de V. O.* Tandem ratione formæ vitiosa est
si promissio & conuentio, stipulatio non conformis inter-
rogationi inueniatur; vid. §. *s. inst. de inutil. stipul.* Igi-
tur neque ad hæc, quicquid accedat, ullus respectus habe-
tur. Addenda tamen hic venit limitatio, nisi pro parte sti-
pulatio promissioni congruat, prout exemplum prostat in
d. s. s. ubi quis stipulatus erat decem aureos, alter promi-
serat quinque: hoc casu non integra stipulatio & promissio
est nulla & inutilis sed pro parte subsistit. Ratio rationis
est, quia summa minor maiori inest. Nec utile per inu-
tile vitari debet *l. 1. §. 4. l. 83. §. 3. ff. de V. O.*

§. XXIII.

Qui chirographo suo confitetur, se ab alio accepisse
C. licet non sequatur numeratio, si per multum temporis
scripturam creditori relinquat, ex factò suo obligatur
Schild. *ad inst. Tit. de Litter. Oblig. n. 11.* Illud vero tempus
in biennii terminum coarctauit Imperator Iustin. *l. 14. C. de
N. N. pec.* cuius lapsu efficitur ut scriptura perfecta con-
uentionis vim nanciscatur, & cum scriptura contra natu-
ram veritatis regulariter non possit producere naturalem
obligationem *l. 6. C. de compensat;* attamen post bien-
nium confessio ista pro veritate habetur. Mantic. *de tac.
& ambius conuent. LXVIII. Tit. 1. n. 22. & seqq.* ita qui-
dem, ut nullo modo querela non numerata pecuniæ in-
troduci possit. *d. l. 14. de N. N. P. D.* Thomas. *ad Tit. Inst.
de Litter. Obl.* quo ipso contractus chirographarius ob-
deficiens requisitum civile nempe lapsum temporis antea
imper-

imperfectus, eadem accedente perficitur, plenissimum-
que obligandi robur obtinet. Nisi tamen ipsa scriptura
vitio, quo plane annulletur, laboret, tale, ut exemplum
adscribam: est chirographum Iudæo extra nundinas pri-
vatim a Christiano exhibitum, quippe per *recessum Imperii*
de anno 1551. §. 79. vetitum est sub pœna nullitatis, ne Iu-
dæi a Christiano extra nundinas accipiant Instrumentum
obligatorium, *Verschreibung oder Obligation*, nisi co-
ram magistratu Christiano competente: quod quidem
non de solo mutuo sed & aliis contractibus intelligendum
esse, notat Dn. Berger. *in Oeconomia Iuris Lib. III. Tit. IV.*
§. 1. n. 3. Posthæc si creditor verferur in dolo, etiam post
biennium debitori datur exceptio doli specialis, quorsum
facit præiudicium a Dn. Bergero *l. c. §. 4. n. 7.* allegatum
cuius verba habent, *dieweil aber dennoch in gegenwâr-
tigem Fall sich ein dolus specialis äussert/in Erwägung/
daß G. (heres creditoris) dem Anziehen nach X. (De-
bitoris) Handschrift mit Fleiß zurück gehalten/ und
als letztgedachter X. solche von ihm gefordert selbige
verläugnet; Also disßals eine Gefährde begangen/
die Exceptio doli specialis aber an biennium nicht ge-
bunden/ıc.*

§. XXVI.

Emtio .venditio contrahitur, simul atque de pretio
conuenerit, quamuis pretium nondum numeratum sit,
ac nec arrha quidem data fuerit *pr. I. de Emt. vendit.* nam
solo consensu hic contractus perficitur *pr. Inst. de Obl. ex
consens.* Exinde Ulpianus *in l. 9. de contr. emt. vend.* di-
cit: *In Emtionibus & venditionibus consensum debere in-
tercedere palam est, ceterum siue in ipsa Emtione dissentiat,
siue*

D

siue

sive in pretio sive in quo alio, Emptio imperfecta est. Si ergo me fundum emere putarem Cornelianum, Tu mihi Te vendere sempronianum putasti, quia in corpore dissensimus, emptio nulla est. Idem dicendum, si quis ita vendiderit, si voluero vel stipulanti sic spondeat, si voluero decem dabo, neque enim debet in arbitrium rei conferri, an sit obstrictus. *l. 7. pr. ff. de contr. emptio. vendit.* Aliud est, si in rei stipulandi arbitrium collata sit conditio, quod statuit Cuiac. *ad l. 17. ff. de V. O.* Hinc concludo, quod si stipulatus fuero a Titio, ut equum suum mihi vendat, & de pretio quidem tractari coepit, sed nondum plene inter nos conuentum fuerit, interim Francofurtum proficiscens, rogo Titium, ut ne venalem istum equum, me ab te alii vendat, quia ego redux contractum emptionis venditionis ad comparandum equum celebrare constitui. Hac voluntate declarata coepit emptio venditio contrahi, sed quia partes de pretio nondum plene consentiunt, neque tamen negotium derelinquunt, ista imperfecta remanet eam vim habens, ut partes ad conuentionem perficiendam, aut interesse praestandum sibi inuicem obstringat. Similiter si quis rem sibi cum aliis communem vendiderit, ea lege, ut venditionem a sociis approbari curet, quia socius non potest vendere partem socii inuiti vel ignorantis, *l. 30. ff. famil. ercisc. Christin, V. III. Dec. 83. n. 1.* cogetur conuentioni satisfacere, hoc est: vel curare cum effectu, ut venditio a sociis approbetur, vel eo nomine cauere, si non confestim approbare poterit, de praestando, quanti emptoris intererit, si quid aduersus venditionem a condiuisoribus factum erit *arg. l. 13. ff. de act. eme. vendit.* vid. Faber *in Cod. Lib. IV. T. XXXIII. Def. V.*

§. XXV.

Uterius, cum per Orationem Imperatoris Seueri, cuius meminit Ulpianus in l. 1. ff. de reb. eor. qui sub tutel. vel. curat. sunt. sine decret. non alienand. l. supponend. interdicator tutoribus & curatoribus, ne prædia rustica vel suburbana distrahant: nisi, ut id fieret, Parentes testamento vel codicillis cauerint, aut Prætor urbanus aditus fuerit, & pro sua religione æstimauerit, quod alienari obligariue possint: rei immobilis pupillaris venditio non valet sine decreto Ioh. a Sande de prohib. rer. alienat. C. 1. n. 68. seqq. B. Stryckius de Cautel. contr. S. 1. C. 3. §. 21. Saltem, donec tutor hoc ipsum impetrarit, venditio rerum pupillarium imperfecta est: interim decreto non subsecuto tenetur tutor utique ad interesse, sed nec ipse emtor ab hoc contractu quamdiu spes est, eundem vel autoritate magistratus vel ratihabitione pupilli maiorennis facti, confirmatum iri. t. t. C. si maior. fact. ratibab. & tit. C. si mai. fact. alien. ratib. recedere poterit; quo de conferratur Faber. l. c. Def. III. Ita porro re aliena, quæ alteri obligata fuit, sic vendita, & ea lege, ut dominus aut creditor ratam haberet venditionem intra certum tempus, si ratihabitio non sequatur, non statim contractus irritus constituendus est, sed condemnandus venditor, ut contractum adimpleat; si non possit, præstet interesse emtori Id. Def. XI. Tandem si inter partes paciscentes expresse sit conuentum ut emtio venditio non valeat, priusquam in scripturam redacta, dubium non est quin contractus emtionis venditionis perfectus non sit, antequam instrumentum emtionis omni ex parte confectum, & a contrahentibus subscriptum vel a Notario publico, in forma probante undi

quaque perfectum, partibusque praelectum & ab iis approbatum fuerit, Quamvis autem dum haec fiant ab Emt. V. imperfecta recedere licere, haut negemus, novimus quippe hoc pronunciatum esse a Scabinis Lipsiano 1626. M. Febr. in Caus. Io. Stebin. zu Querfurth. Obwohl euer Nachbar H. W. den Kauff angebothen/ darüber auch ein schriftlicher Contract zu Pappier gebracht worden. Dieweiln aber dennoch nicht zu befinden/ daß solcher schriftlicher Contract von beyden Theilen vollzogen worden/ und gleichwohl beyder Contrahenten Meynung gewesen/ einen schriftlichen Contract aufzurichten und also in scriptis zu contrahiren ic. So mag auch berührter Contract vor Vollzogen nicht geachtet werden; Derowegen Verkäufer nochmahls zu pœnitiren wohl befugt ist W. R. W.

Attamen hoc non obstante, si dum alter a contractu recedit, alteri præjudicium creet, quin de eodem pensando teneatur, per rationes in antecedentibus allatas, dubitare non licet,

§. XXVI.

Addendum hic est, quod, quemadmodum re integra. mutuo consensu a perfecta Emtione venditione recedere licet, ille vero non censendus tantum est ex pacto expresso, ut tali opus sit, quo recessum intelligatur, sed sufficit utriusque voluntate constare, seu verbo seu facto, dummodo appareat, neutram partem contractum velle observare & adimplere, *Mav. P. VIII. D. CLXXIV.* Multo magis liberum esse partibus, a negotio coepto unanimi placito desistere, quod factum censetur, si neutra pars ne-

gotium urgeat, ita vero quicquid actum fuit nullum est, *Max. p. IV. Dec. 334.* cum praesumptio sit, discessisse a tractatu partes, nec concludere voluisse, ubi, quod tractatum est, ad effectum non deducitur *Cephal. Conf. 72. n. 16. vol. 2.* Potro de imperfectione supplenda non quaerendum, ubi propter personarum inhabilitatem, emptio venditio consistere nequit: sunt autem personae inhabiles infantes, qui nullum animi iudicium habent, & nulla conventionem valide obligari possunt, *s. 9. I. de inutil. stipul.* idem dicendum de iis qui vitio animi aut corporis laborant, quales sunt furiosi mente capti & dementes, qui non intelligunt, quod agunt *s. 8. d. 1.* nisi intervalla habeant; deinde surdi & muti nec stipulari nec promittere possunt, quia ut plurimum rerum intellectu destituuntur *s. 7. I. d. t.* quo referri possunt etiam extreme ebrii, qui non tam ex proposito quam impetu agunt. *l. 11. s. 2. ff. de poen. l. 2. C. de contr. Emt.* hinc nec obligatio nec actio adversus eos obtinet cum effectu Iuris ad id, ut adimplere & iniuncta promissa servare teneantur: veluti hoc responsum confirmat ab Ampl. Facult. Iurid. Ienens. pronunc. M. Jun. 1614. in caus. H. W. **Da ihr nun damahls mit einem Trunck beladen gewesen/ und nicht gewusst/ was ihr gethan; So send ihr demselben/ was da zur Zeit eurer Mühlen wegen versprochen worden/ nachzuleben nicht schuldig B. N. B.** Quid de prodigis aliisque legibus reprobatis & prohibitis personis obtineat, videatur apud *Lauterbach. in Coll. th. pr. tit. de contr. emt. s. VI. & seqq.* Similiter quod obiectum E. V. attinet antequam de imperfectione contractus solliciti simus, indigandum: an res de quibus actum, emi venditue possint. Regulariter equidem

dem quæuis res siue mobilis sit siue soli, aut immobilis
arg. pr. l. de inutil. stipul. in conuentionem deduci potest.
 Sunt autem a regula exceptæ quædam, nempe res quæ
 nec actu nec potentia in rerum natura sunt, nec in com-
 mercio priuatorum existunt, quales sunt, uniuersitatis, fo-
 ra, theatra, plateæ, stadia, templa, statuæ, *Βασιλική*, Campus
 Martius, ubi milites se exercent, & quæ sunt aliæ publico
 usui destinatæ §. 6. *I. de R. D.* & §. 4. *de Legat.* itidem res
 sacra, sanctæ ac religiosæ. Quod enim diuini Iuris est, id
 in nullius bonis esse censetur *d. add. Lauterb. l. c. s. XV.*
segg. Huiusmodi res, si in conuentionem deducantur,
 ipsam omnino nullam reddunt. *Conf. tit. Cod. quæ res ven-
 dire non possunt & qui vendere l. emere vetantur.*

§. XXVII.

In locatione Conductione necessum est, ut consen-
 sus, *l. 1. & 14. ff. locat.* de usu rei vel operæ transferendo,
 mercede statim definita declaretur, *arg. l. 20. l. 46. ff. d. t.*
 De substantiâ ergo huius contractus est merces; quæ an
 in pecunia numerata consistere debeat? quærunt. Neg.
 quidem videtur *per l. 21. C. de loc. cond. si olei certa pondera-
 ratione fructus anni locasti; de contractu b. f. habito, pro-
 pter hoc solum, quod alter majorem obtulit ponderationem,
 recedi non oportet.* Sed norante *Mozz. de contr. p. 398. n.*
13. nonnulli DD. arbitrantur h. l. non de locatione Con-
 ductione sed contractu innominato, licet loco in congruo,
 agi. At nobis probatur sententia B. Brunnemanni in com-
 ment. *ad Cod. b. l.* Verius, inquentis: esse, in locatione
 pensionem non tantum consistere in pecunia numerata,
 sed etiam in re fungibili. In primis si taxata ista & æstimata fue-
 fue-

fuerit, quia tunc potius aestimatio, pretium ac merces
 quam ipsa res data censetur, Fleck. *Biblioth. Jur. Lib. III. Tit.*
36. n. 18. add. Petr. Muller. *ad B. Struvii S. I. C. Exercit. XIV.*
S. V. Lit. B. & seqq. Illud apud omnes in confesso est, merce-
 dem debere esse certam, ut vel minimum ex quadam re-
 latione de ista constet *l. 6. ff. de R. C.* quod adeo verum est,
 ut ante determinationem mercedis ipsa locatio imperfe-
 cta habeatur, Sic. *in l. 25. pr. ff. Locat.* responsum: *Si*
merces promissa sit generaliter alieno arbitrio locatio &
conductio contrahi non videtur sin autem quanti Titius esti-
mauerit, sub hac conditione stare locationem, ut si quidem
ipse qui nominatus est, mercedem definierit, omnimodo se-
condum eius estimationem & mercedem persolui oporteat
& conductionem ad effectum pervenire; Si autem ille vel
voluerit, vel non potuerit mercedem definire, tunc pro nibilo
esse conductionem, quasi nulla mercede statuta. add. *l. ult.*
C. de contr. Emt. *ibid.* Brunnem. Quemadmodum autem
 hoc iure alias utimur: ut quae sub certa conditione debentur,
 priusquam conditio existat, exigere nequeant, sed & ipsa
 obligatio eousque duret, dum certum sit, conditionem
 nunquam exituram: pariter vi allegati textus antequam
 certum est, Titium vel nolle vel non posse mercedem de-
 finire, neutri parti a conventionione, licet imperfecta, im-
 pune resilire, integrum erit. *arg. l. 11. §. 1. ff. Qui potior.*
in pignor. secus est, si ab initio statim contractus error in-
 teruenerit, hic quippe consensum excludens, totum nego-
 tium reddit nullum, unde qui rem propriam conduxit,
 existimans alienam, dominium non transfert, sed ineffica-
 cem conductionis contractum facit. *l. 10. C. de loc. ibid.*
 Brunnem, Adde si res locata perierit casu fortuito & praes-
 tari

stari non possit ad nihil teneri locatorem, quia casus qui a sapiente prævideri non possunt nec præcaueri, hominibus non imputantur.

§. XXVIII.

Societas est Contractus ex consensu de rebus quæ sunt causa communicandis initus, Schulz. *in synops. inst. tit. de societ.* nec aduersatur *l. 4. ff. pro socio*, ubi Modestinus ait: *societatem coire & re, & verbis & per nuncium posse nos dubium non est.* Nam cum propositum Icto de causa efficiente societatis hic agere, quod etiam adiectio huncii satis indicat, & alioquin ubi res a verbis contradistinguitur, res factum soleat notare, ut in *l. 32. §. 1. ff. de L. L. l. 1, §. Iniuriam ff. de Iniur. l. 37. pr. ff. ad Sect. Trebell. l. 46. ff. de O & A.* Nihil aliud hic indicatur, quam consensum societatis non solum verbis expressis, verum etiam factis ac rebus declarari posse, vid. Io. Nicol. Hert. *Dissert. de societ. facto. contract. Sect. 1. §. 2.* Sed præter consensum pro materia res seu capitale in societate omnino adesse, & interuenire debet, quia in hoc contractu non potest dari consensus, nisi detur subiectum, super quod adaptatur consensus ille & sic etiam de essentia erit ipsa res Mozz. *de Contr. Tr. de societ. tit. de substant. essent. s. formal. societ. n. 5.* Igitur quousque incertum fuerit, an res, de qua agitur in communionem deduci queat, imperfecta erit societas. Eiusmodi est casus, quem proponit Ulpian. in *l. 52. ff. pro socio.* *Cum duobus vicinis fundus coniunctus venalis esset, alter ex his petit ab altero, ut eum fundum emeret, ita ut ea pars, que suo fundo iuncta esset, sibi cederetur, mox ipse eum fundum, ignorante vicino emit, Qu. an aliquam actionem cum eo vicinus habeat.*

Julianus scripsit implicitam esse facti questionem. Nam si hoc solum actum est, ut fundum Lucii Titii vicinus emeret & mecum communicaret, aduersus me, qui emi, nullam actionem vicino competere: Si vero id actum est, ut quasi commune negotium gereretur societatis iudicio tenebor, ut tibi deducta parte quam mandaveram, reliquas partes praestem. Sane si, postquam partes de fundo pro communi emendo conuenissent, hic tertio concederetur, adeoque desineret venalis esse, totum pactum evaderet nullum. Sed ex eo momento, quo socius rem emit & voluntati, prius declarata, res, circa quam versetur, accedit, societas perficitur, validamque actionem producit, eodem, quem superius aliis conventionibus imperfectis tribuimus, effectu. At si societatis contrahenda legitimum non adfuerit initium, nullam actionem dari, dicit hic Vlpianus, simulque Dissert. nostrae thesis 6. luculenter satis confirmat. Frustra etiam agitur de inhonestorum & turpium rerum societate perficienda, quippe quae nulla est & foeda communitio audit per l. 57. ff. pro socio l. 35. §. 2. ff. de contr. emt. huc spectat societas monoplii l. unic. C. de Monopol. de qua Carol. V. in der Reformation guter Pollicey zu Augspurg de anno 1548. tit. XVIII. §. 2. ita constituit: Hierauf haben wir zu Förderung gemeines Nutzens und der Nothdurfft nach verordnet und gesezet/ und thun das hiermit ernstlich und wollen; daß solche schädliche Handthierung/ Vorkauff/ und derhalben gemachte Geding/ Vereinigung und pacta hinführo verbothen und ab seyn/ und sie niemand weder durch sich selbst noch andere treiben/ oder üben sollen. add. Richter. de Contract. Disp. XI. §. 1. lit. f.

E

§. XXIX.

Mandatum solo consensu de negotio alterius gratis gerendo perfici, *l. 1. ff. de Mand. statuitur.* Nec obstat, quod Callistratus in *l. 59. ff. de A. R. D.* dicit: *res ex mandato meo emta, non prius mea fiet, quam si mihi tradiderit, qui emit.* Quantumvis enim ex subtilitate Iuris Romani, rerum Dominia sine traditione non transferantur; at tamen obligatio ex mandato contrahentium solo consensu subsistit, si modo hic vtrinque legitime fuerit declaratus. Ad hoc vero hodie requiritur, siquidem in Iudicio validitatem habere debet mandatum, ut indicetur, quis, quem, in qua causa, contra quem & coram quo Iudicio procurator sit constitutus, sed & subscriptio & sigilli appositio simul ac coniunctim accedere debet. Io. Zanger. *de Except. P. 2. c. 8. n. 26. Ordinat. proc. Saxonie. Tit. 7. §.* Da auch die Mandata und Vollmachten ic. ubi & illud dispositum, ut si quis scribere nesciat, mandatum per Notarium subscribendum curet, vel iudicialiter per Iudicem & magistratum subscribatur. *l. c. §.* Und wer nicht ic. add. Berlich. *Decis. LIV.* Sine his quippe Mandatum est imperfectum, neque ordinario effectu gaudet, secundum tradita Carpzovii, *P. 1. C. 1. Def. 27.* neque tamen propterea dixerim, eum, qui amico operam prius suam addixerat, ob istum defectum a promisso liberari, quin potius eundem obstructum existimem, si nolit conventioni stare, ut quicquid alter detrimenti exinde sentit, hoc ipsum penset. Secus statuendum erit, ubi mandatum nondum fuit susceptum. Interim notandum est, quod Bonifacius VIII. in *c. 7. de Procurat. in 6. tradit: Licet is, qui Procurator constituitur ab ab-*
sen-

*sente, dixerit, presentatum sibi suscipere nolle mandatum; hoc tamen nequaquam obstante quamvis constituens persistit in eadem voluntate ipsum acceptare poterit quando-
cunque placebit.* Namque sine repetitione eorum, quæ prius imperfecta erant, si pars, quæ deficiebat, nempe declaratio accipientis, ignorante licet eo, qui mandavit, accedat, totum negotium corroborari, secundum ea quæ initio nostræ dissertationis statuimus, hic confirmatur,

§. XXX.

In Mandato perinde ac in fideiussione societate, locatione conductione, negotiorum gestione, duplex ut plurimum vertitur negotium unum inter mandantem qui est Dominus rei siue negotii, & mandatarium siue, qui negotium suscepit: Alterum inter hos & tertium. vid. Hert. *de Obl. Mandantis & Mandatarii contemplatione tertii.* Si tertio scilicet aliquod detrimentum exinde metuendum; ut puta, si alter litigantium dolose potentiorum patrocinium aduocet, quamvis cætera contractus recte sese habeat, atamen irritatur. Leges quippe Cæsareæ pessimum beneficentiæ genus esse, malis patrocinari, declarant. Siquidem in eos animaduertendum putant, qui potentiorum patrocinio aduocato, dolos ac rethnas litibus obtinent. Inprimis Diocletianus & Maximilianus Edictum D. Claudii diuine factum volunt videri, ne scilicet liceret viris potentioribus patrocinium præstare litigantibus, neue actiones in se transferrent; nisi vellent ipsi litigantes multa multari, i. e. pati causæ iacturam. *Diuine admouum, in l. 1. C. ne liceat Potent. patroc. Constituit D. Claudius Consultissimus Princeps Parens noster, ut ia-*
tu-

*Etura causa afficerentur, si, qui sibi Potentiorum patrocini-
um, aduocassent, ut hoc proposito, metu, Iudiciaria lites
potius suo Marte discurrerent, quam Potentiorum domo-
rum opibus niterentur. Idem Decreuere, Arcadius Hono-
rius & Theodosius in l. 2. eod. nec non Theodoricus
in Edicto, c. 43. 44. & 122. Testante Vincentio Turru-
reto in Paralel. Ethic & Iurid. Dissert. X. p. 99. seqq. Qui-
nam vero dicantur Potentiores, nec non quæ ab ista
lege sint notandæ exceptiones, de his fusius
vid. B. Brunnemann. ad
d. d. LL.*

Monstrando *inualidos contractus*, ipse pro-
basti
Ingenii *validi* iudicii que decus.
Ergo Themis meritum Tibi iam decernit hono-
rem,

O minor hunc *validum* perpetuum que simul.
P R Æ S E S.

Errata quæ corrigenda.

In Dedic. pro Addeptica, leg. Addeptrica. p. 12. lin. 35. pro Reueil leg.
Recueil. p. 19. lin. 5. pro facienti leg. facienti. lin. 17. pro h. th. pou.
p. 21. lin. 15. pro flosculum leg. flosculum. p. 22. lin. 3. pro Nuto leg. Nutu.
lin. 10. deleatur i. & leg. ad SCT, Trebell. p. 23. lin. 8. pro sponderit
leg. sponderit. lin. 16. pro hypdocentaurum leg. hypocentaurum.
lin. 19. pro Inutil de Inutil. leg. Inutil. de Inutil. lin. 20. pro Cædum leg.
Cælum. lin. 26. pro Non leg. nos. p. 24. lin. 24. pro Ambius leg. am-
biguis. p. 26. lin. 13. 14. pro ab te leg. absente. p. 27. lin. 17. pro Con-
ferratur leg. Conferatur. p. 29. lin. penult. pro Indigandum leg. Inda-
gandum. p. 31. lin. ult. pro fortuito leg. fortuito. p. 33. lin. 20. pro Mo-
nopolii leg. Monopolii. lin. 21. pro Reformation leg. Reformation. p. 34.
lin. 4. pro traditerit leg. tradiderit. lin. 23. pro promissio leg. promisso.
p. 35. lin. 7. pro Corrobari leg. Corroborari. lin. 16. pro litignium. leg.
litigantium. pag. 36. lin. vers. perpetuumque simul, leg. perpetuumque
fore.

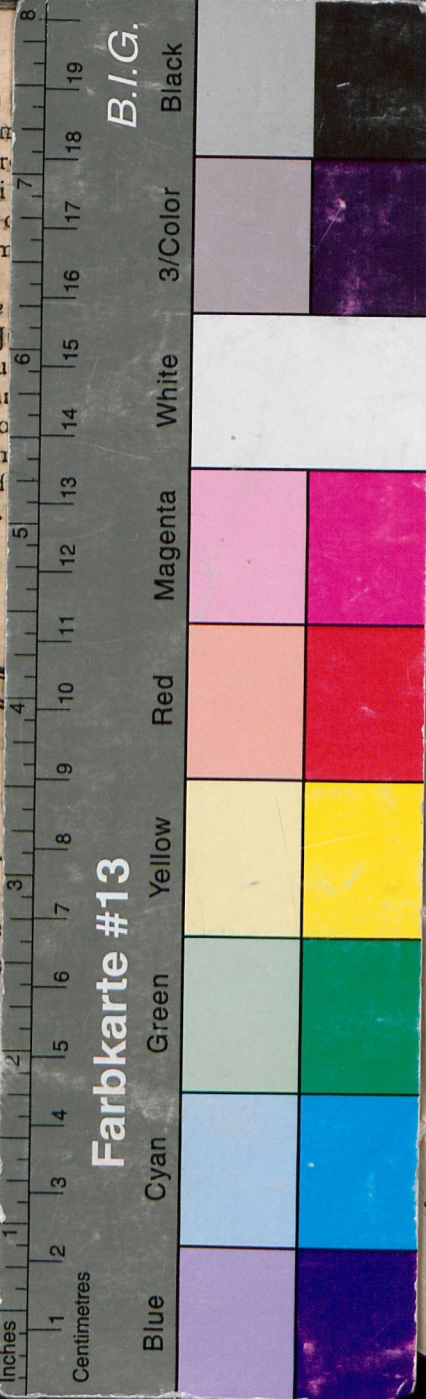
ULB Halle

3

005 312 361

B.I.G.

Farbkarte #13

DISPUTATIO INAUGURALIS,
DE
CONVENTIONIBUS
IMPERFECTIS,

1715, 12
16

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. GVILIELMO HENRICO
DVCE SAXONIE, IVLIE, CLIVIE, MONTIVM, ANGARIE
ET GVESTPHALIE, &c.

PRÆSIDE
DN. IO. CHRISTIANO SCHRÖTERO,
ANTECESSORE IN HAC SALANA, NEC NON FACVLT. IVRID. SCABI-
NAT. ET CVRIÆ PROVINCIALIS ASSESSORE GRAVISSIMO, IAM
TEMPORIS DECANO SPECTATISSIMO,

*PATRONO SVO QVOVIS HONORIS CVLTV
DEVENERANDO*

PRO IMPETRANDIS SVMMIS IN VTROQVE IVRE
HONORIBVS & PRIVILEGIIS
RECTE SENTIENTIVM IVDICIO & BENIGNÆ ERVDI-
TORVM CENSVRÆ

EA QVA CONDECET SVBMISSA RATIONE EXPONIT
FRIDERICVS CHRISTOPHORVS LIPPRANDVS,
INFERIORI TREBRA THVRINGVS.

*AD DIEM MAII ANNO MDCCXV.
HORIS CONSVETIS ANTE ET POMERIDIANIS.*

I E N Æ,
TYPIS WERTHERIANIS.